

Arbejdet med traumatiserede børn og deres familier

Ved psykolog Rie Bornfeld og sundhedsplejerske Jytte Birthe Jensen

Arbejdet med traumatiserede børn og deres familier
Røde Kors 3. maj 2016

HVEM ER FLYGTNINGENE?

- Hvem er det, vi taler om, når vi siger flygtninge?
- Asylansøgere: midlertidig beskyttelse medens familiens asylsag behandles af Udlændingestyrelsen
- Flygtninge med opholdsret: børn formodes integreret i DK via skole og daginstitution. De skal leve et så normalt dansk liv, som muligt, i den tid familien er her
- Præget af særlige livsvilkår mellem to verdener. Gamle og nye verden
- Barnet mærker sorg over savnede venner og familiemedlemmer, som de er blevet skilt fra
- Sandheden er vigtig

KRISE

- En reaktion, der opstår når et menneske står i en situation, hvor tidligere erfaringer ikke umiddelbart rækker
- Der sker brud på grundlæggende antagelser
  - det sker ikke for mig
  - verden er overvejende retfærdig
  - verden er forudsigelig

STRESSREAKTIONER

KROPSLIGT

Hjertebanken
Hovedpine
Svimmelhed
Søvnforstyrrelser
Kvalme og manglende appetit
Rysten
Muskelspænding

TANKEMÆSSIGT

Forvirring
Ulogisk tankegang
Nedsat koncentration
Nedsat hukommelse
Ubeslutsom
Miste overblikket
Negative tanker

FØLELSESMÆSSIGE

Humørsvingninger
Sårbar
Irritabilitet og vrede
Manglende motivation
Magtesløshed
Bekymringer og angst
Selvbebrejdelser

ADFÆRDSMÆSSIGE

Social tilbagetrækning
Let til tårer
Ændret spisemønster
Søvnproblemer
Uansvarlig
Misse aftaler
Selvmedicinering

Traume

- ”...er en reaktion på en oplevet voldsom hændelse, ofte med magtesløshed som et dominerende element, der påvirker et menneskes følelser, tanker og adfærd en tid derefter.”
- Forskellige slags trauma:
  - Upersonlige (naturkatastrofer, ulykker)
  - Personlige (f.eks. overfald)
  - Tillknytningstrauma
  - Udviklingstrauma (påført af omsorgsperson under opvækst)

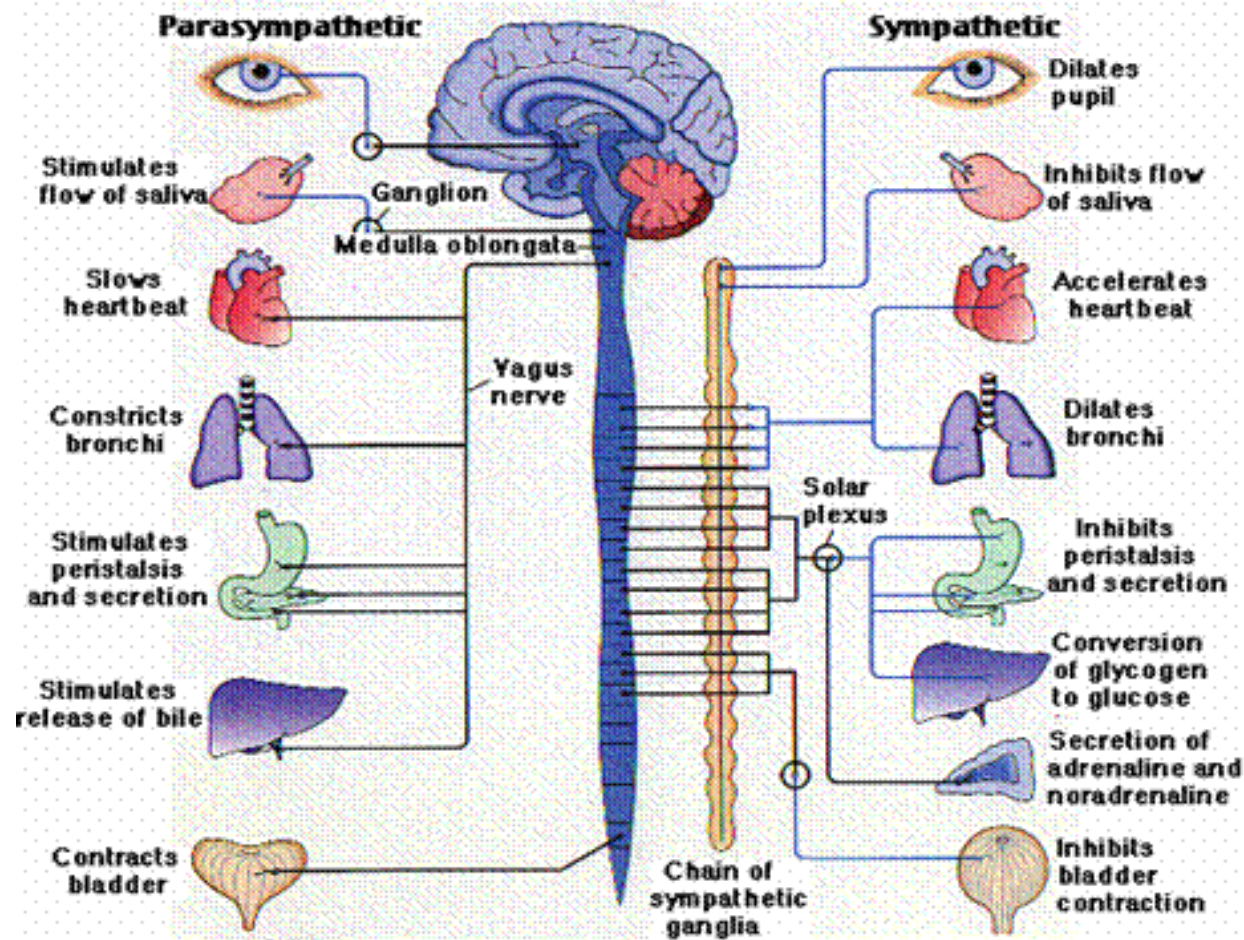

Posttraumatisk belastningsreaktion

- **En diagnose, der stilles ud fra følgende krav:**
  - en udløsende årsag
  - debut
  - 3 grupper af symptomer; øget arousal, genoplevelser & undgåelse

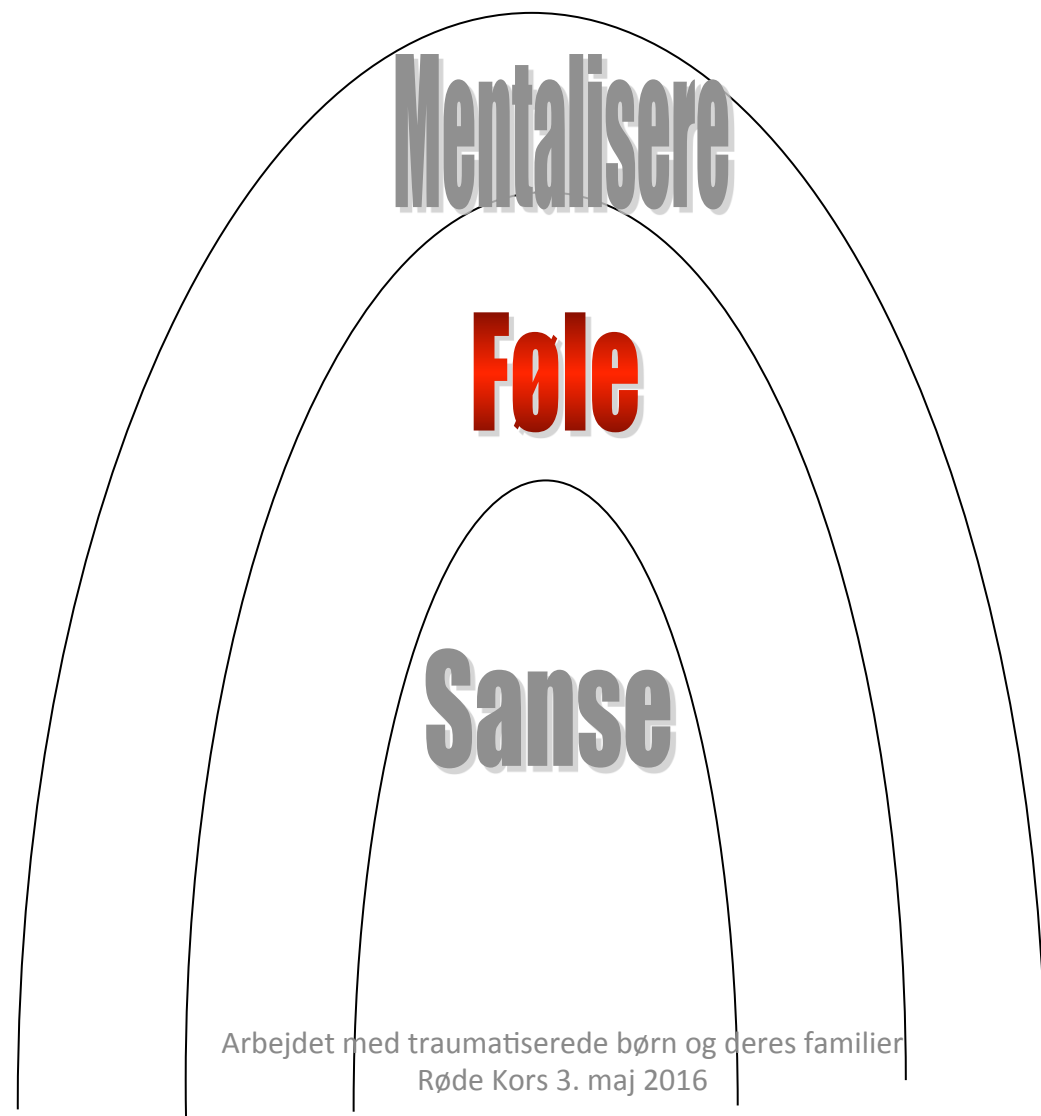

AUTONOME NERVESYSTEM

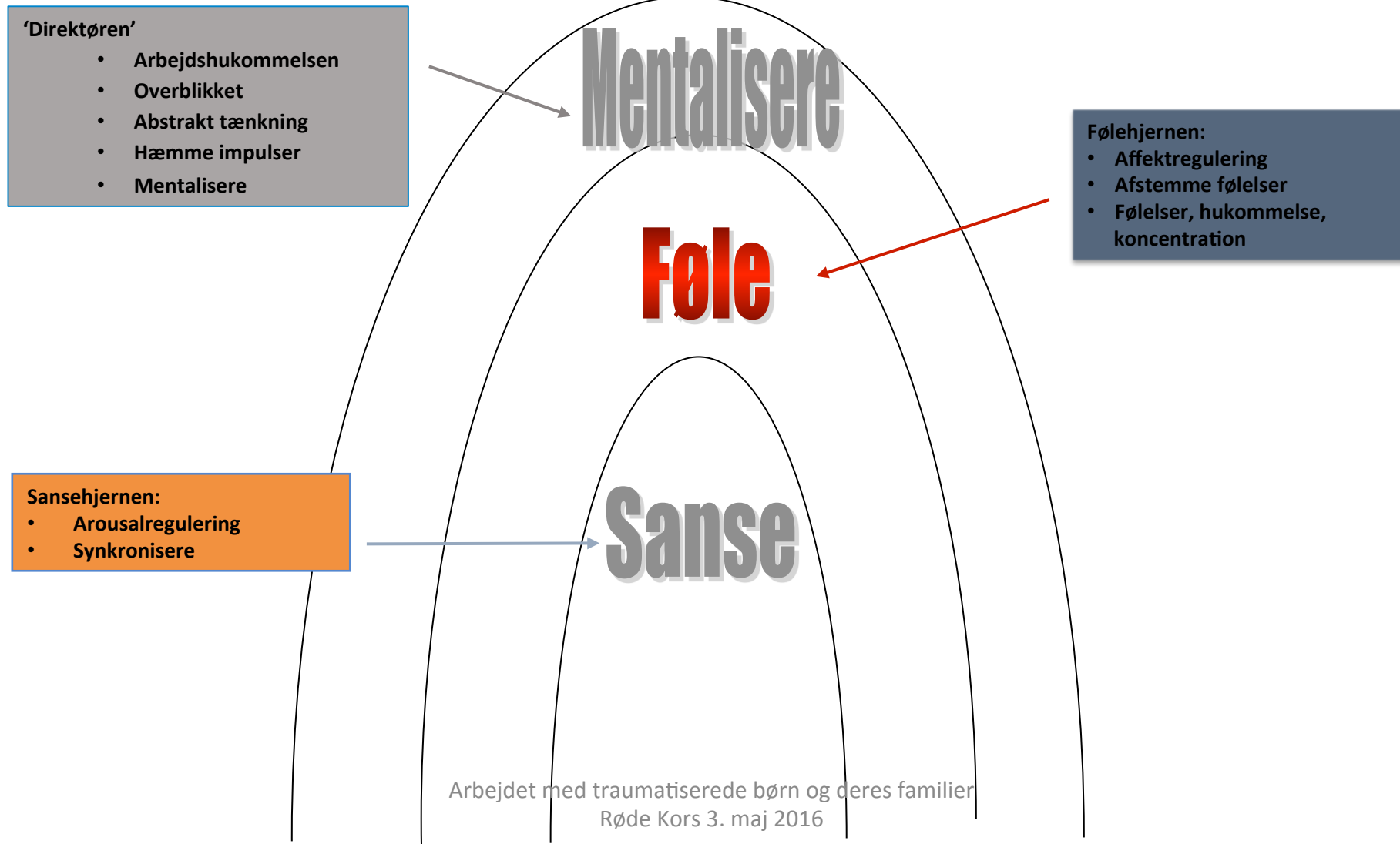

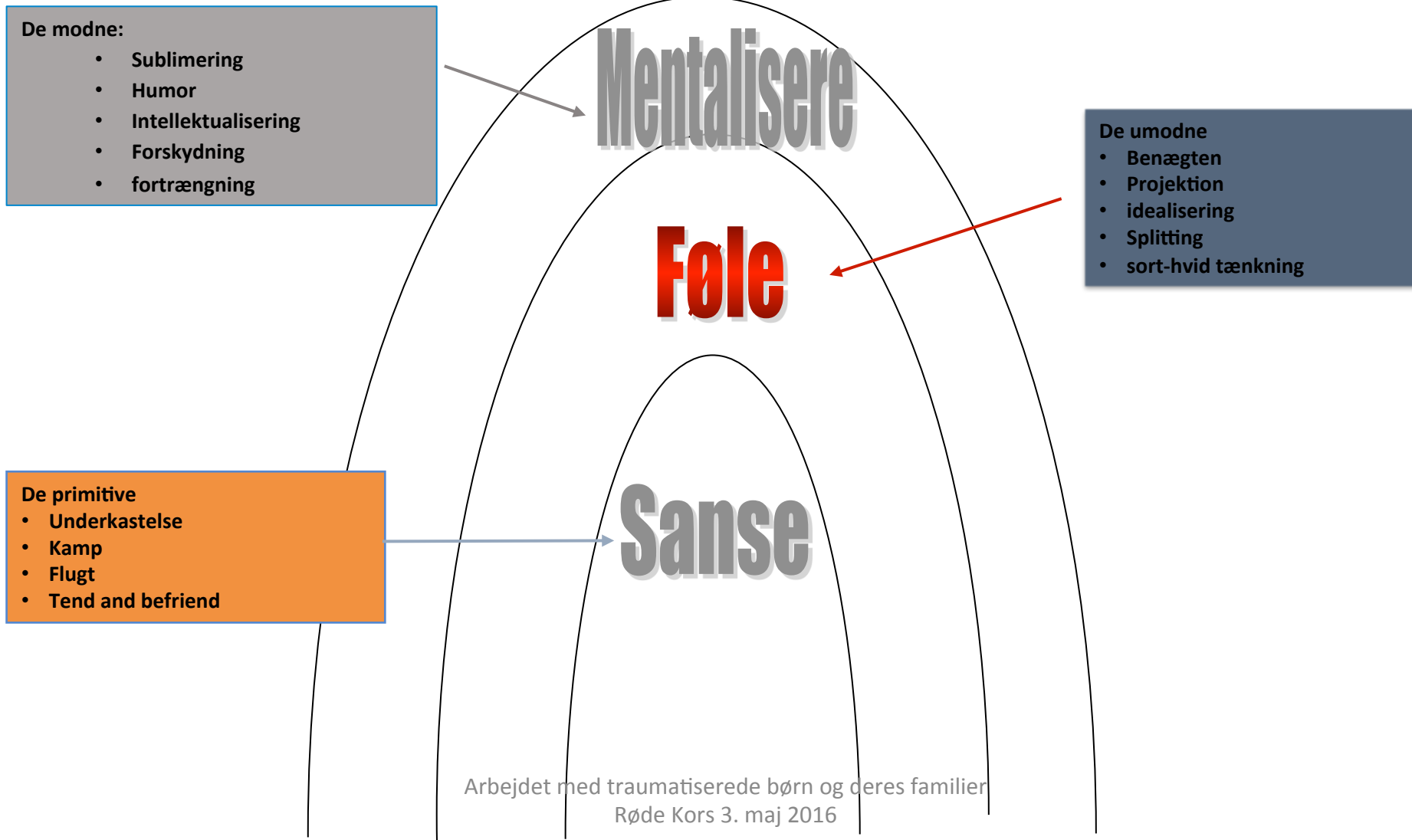
Den Treenige Hjerne

Den Treenige Hjerne - funktioner

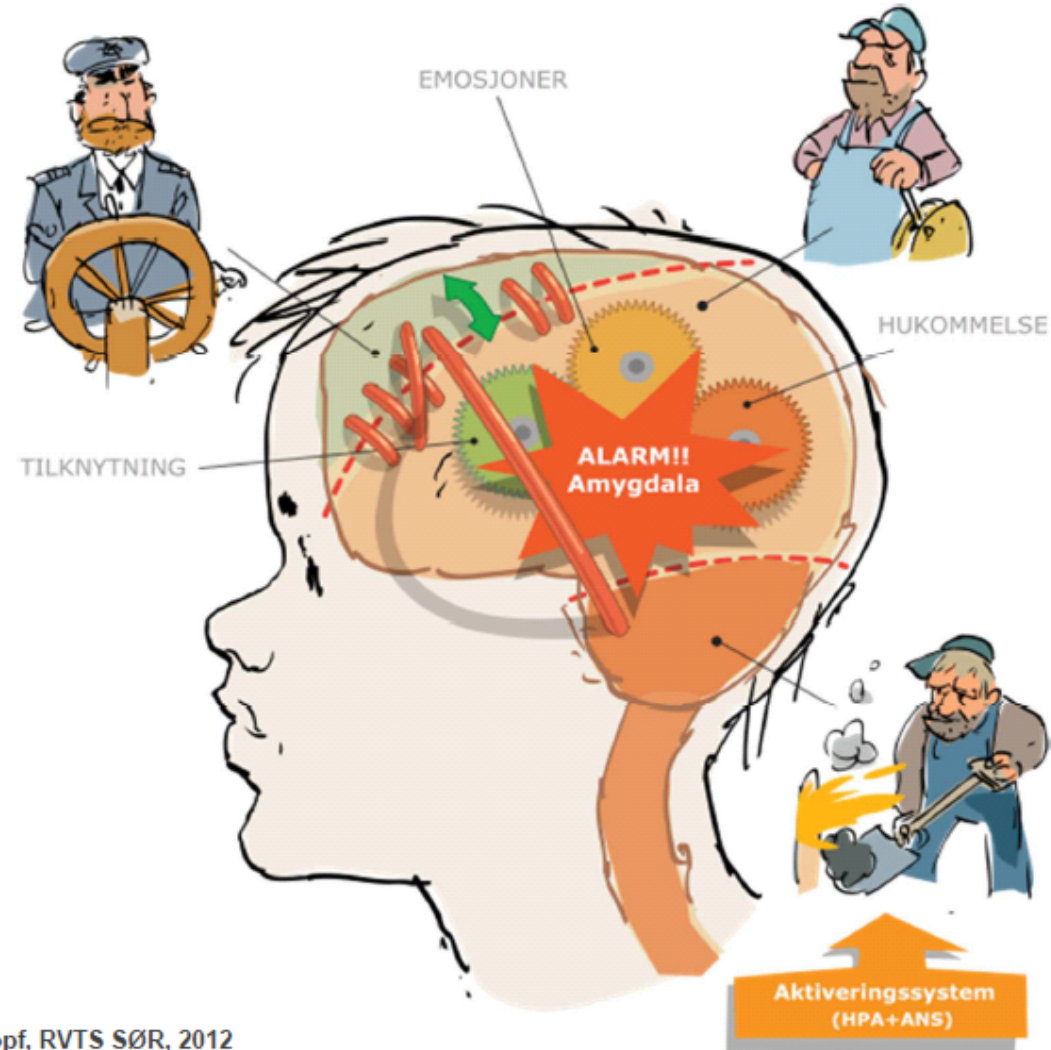

Selvbeskyttelsesstrategier

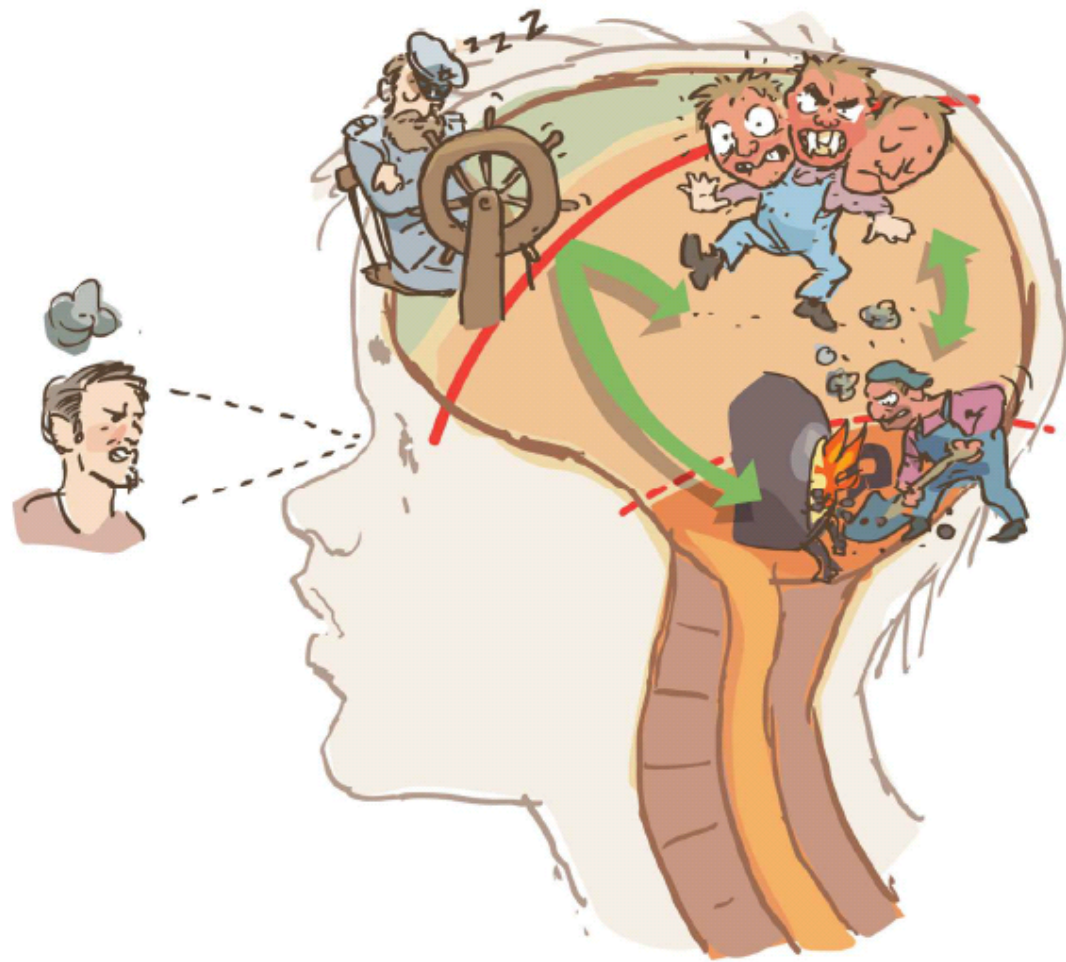
Den traumatiserede og fejludviklede hjerne

- Den normalt udviklede hjerne kan kaldes *den lærende hjerne*, hvor barnet udforsker og er nysgerrig på sin omverden
- Den traumatiserede og fejludviklede hjerne kaldes populært sagt *den overlevende hjerne*. Her er barnets vigtigste mål at skabe selvbeskyttelse mod omverdenen ved konstant at være hyper vagtsom. Nogle basale funktioner i den tidlige omsorg er forstyrret og medfører alvorlige psykiske forstyrrelser og organiske skader på barnet

Heine Steinkopf, RVTS SØR, 2012

Arbejdet med traumatiserede børn og deres familier
Røde Kors 3. maj 2016

Heine Steinkopf, RVTS SØR, 2012

Arbejdet med traumatiserede børn og deres familier
Røde Kors 3. maj 2016

Hvad er dit vigtigste redskab som sundhedsplejerske?

- Ingen facitliste. Men empati vigtigt redskab
- Se efter reaktioner:
  - Afvisning, vrede, ked af det, nogen giver udtryk for smerter, somatisering, opmærksomhedssøgende, mm.
- Give muligheder for at begrebsliggøre belastende hændelser
- Bistå med støtte og vejledning til lindring og håndtering

Arbejde med grupper

- Erfaringer fra Psykoedukationsprogrammer i Røde Kors
- Frirum
- Identifikation af børn med behov
- Erfaringer og observationer fra jeres egne konsultationer
- Tværfagligt samarbejde

Tolkning i grupper

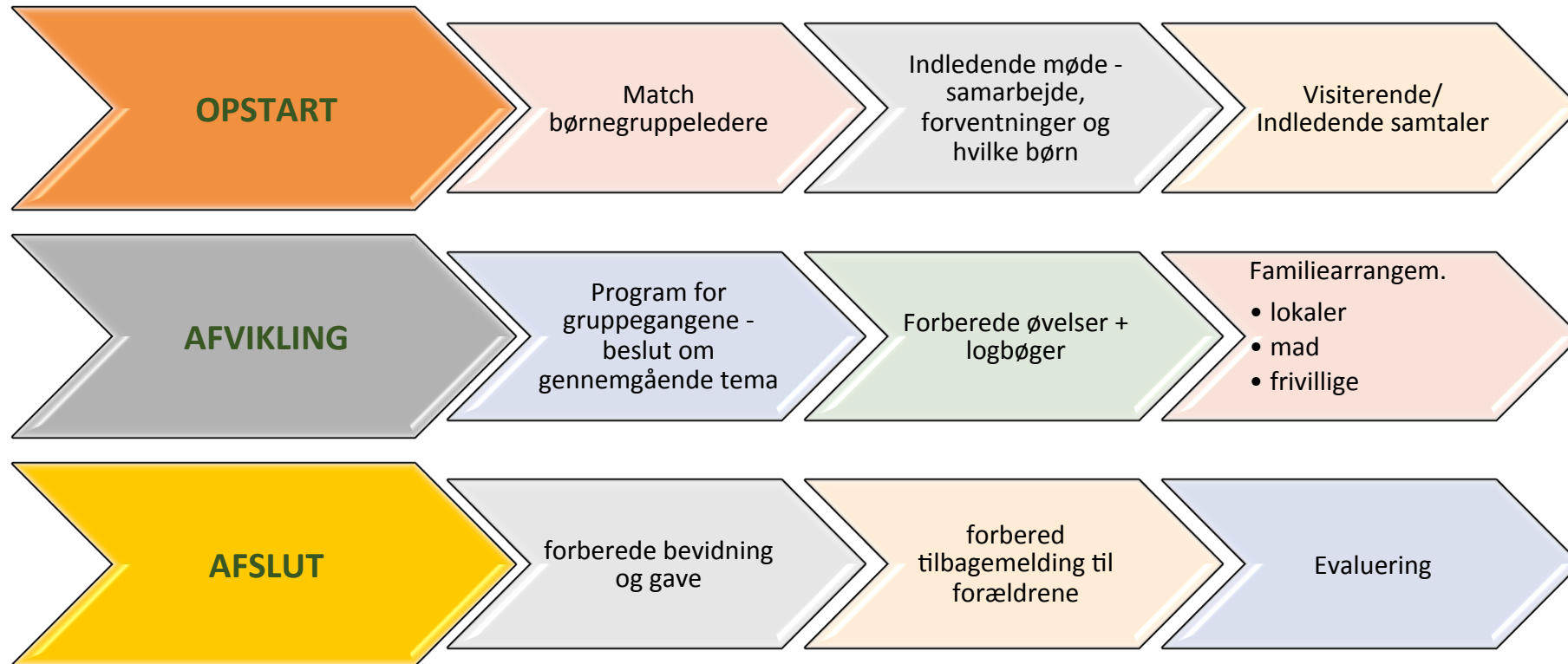

Arbejdet med traumatiserede børn og deres familier
Røde Kors 3. maj 2016

Tolk og tolkning

- Tolken skal have lyst til at og samtidig kunne indgå i børnegruppen
  - Tolken skal kunne og ville lege, deltage aktivt og afstemme
  - Tolkes skal til dels kunne håndtere en vis selvstændighed i opgaven
- Præcise anvisninger og afklaring af rollefordelingen
- Forberedelse med tolken – tolken er en del af gruppen
- Evaluering efter hver gruppegang
- Gennemgående tolk – men skift hvis ikke det fungerer!
- Kulturforståelsen og kulturelformidling fremmes igennem en god tolk
- Tolken skal trække sig i forbindelse med intensiveret emotionalitet

Kom godt i gang med børnegruppen

Pointer i forhold til børnegrupper

- Se barnet i konteksten
- Hav altid et alternativ klar
- Tolken er en aktiv medspiller
- Supervision
- Børnene som hjemmets ambassadør

- Den empatiske mur: Et værn mod at blive overvældet af andres følelser

AT HJÆLPE UDEN AT VÆLTE

Passende højde –
hverken for høj
eller lav!

Faglitteratur:

- "Det Traumatiserede barn" Anne Bovbjerg m.fl
- "Børn og Traumer" Atle Dyregrov
- "Mentaliseringsguiden" Janne Østergaard Hagelquist
- "Mentalisering i pædagogik og terapi" J. Ø. Hagelquist & M. K. Skov
- "Frirum guiden" <https://www.rodekors.dk/det-goer-vi/roede-kors-asyl/viden-og-eksperter/rapporter-og-undersogelser>

Bøger til børn:

- "Evigglads eventyrlige afspænding" M. Chissick & S. Peacock
- "Frede Frøs fantastiske tale" M. Chissick
- "For altid og aldrig mere" A. V. Fleischer & R. Mølbak

Kurser/efteruddannelse:

- Joyful play
- Theraplay®

